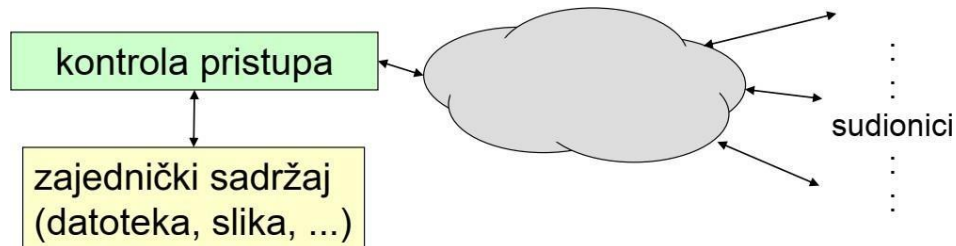

Pismeni ispit iz kolegija Višemedijske komunikacije 23. 6. 2020.

1. Arhitektura višemedijskog komunikacijskog sustava

Zajednička aplikacija omogućuje sudionicima (korisnicima) obradu zajedničkog sadržaja putem kontrole pristupa uz istovremeni prikaz svim sudionicima.

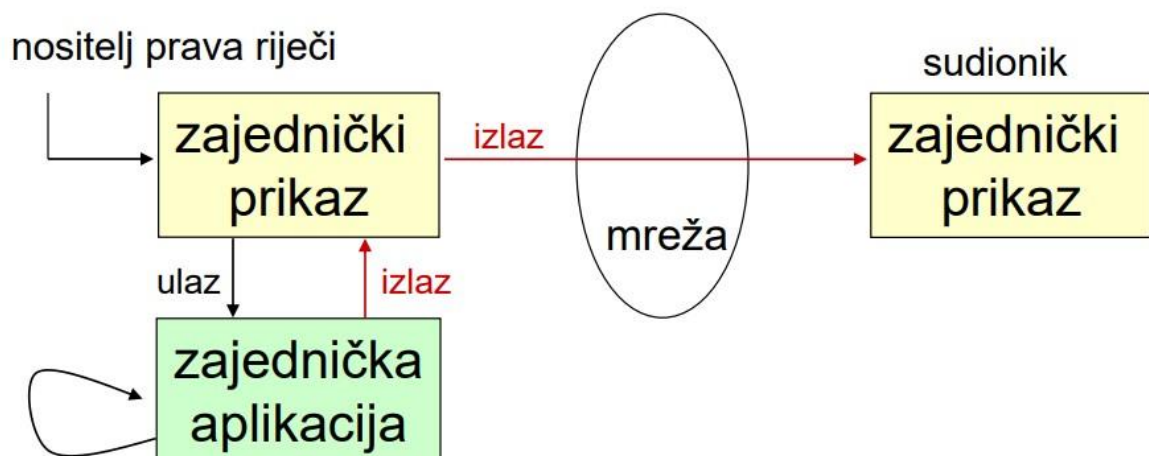

a) (3 boda) Kontrola pristupa osigurava:

- provjeru prava izmjene zajedničkog sadržaja, za svakog sudionika - DA
- to da dva sudionika ne mogu istovremeno mijenjati isti sadržaj - DA
- očuvanje ispravnog redoslijeda izmjena pojedinih sudionika - DA

b) (4 boda) Skicirajte zajedničku aplikaciju s kontrolom pristupa izvedenom kroz centraliziranu arhitekturu.

postoji samo jedna kopija zajedničke aplikacije na jednom mjestu;
samo nositelj prava riječi može vršiti promjene
svi ulazi se obrađuju lokalno, na jednom "centralnom" mjestu
novo stanje se distribuira i prikazuje ostalim sudionicima

- c) (3 boda) Objasnite način rada zajedničke aplikacije s centraliziranom arhitekturom na skici pod b) i pojasnite kako se postiže konzistentnost zajedničkog sadržaja.**

Zajednička aplikacija s centraliziranom arhitekturom ima samo jednu kopiju na jednom mjestu. Nositelj prava jedini može mijenjati sadržaj. Svi ulazi se obrađuju lokalno na "centralnom" mjestu, a novo stanje se distribuira svim korisnicima. Konzistentnost se postiže zaključavanjem resursa, kontrolom verzija, automatskim spremanjem, provjerom sukoba i obavijestima o promjenama. Ovo osigurava da svi korisnici vide isti sadržaj. Aplikacija vodi evidenciju svih promjena i obavještava korisnike o novostima. Ove tehnike omogućuju održavanje konzistentnosti zajedničkog sadržaja bez obzira na broj korisnika koji pristupaju aplikaciji.

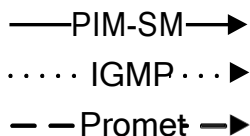
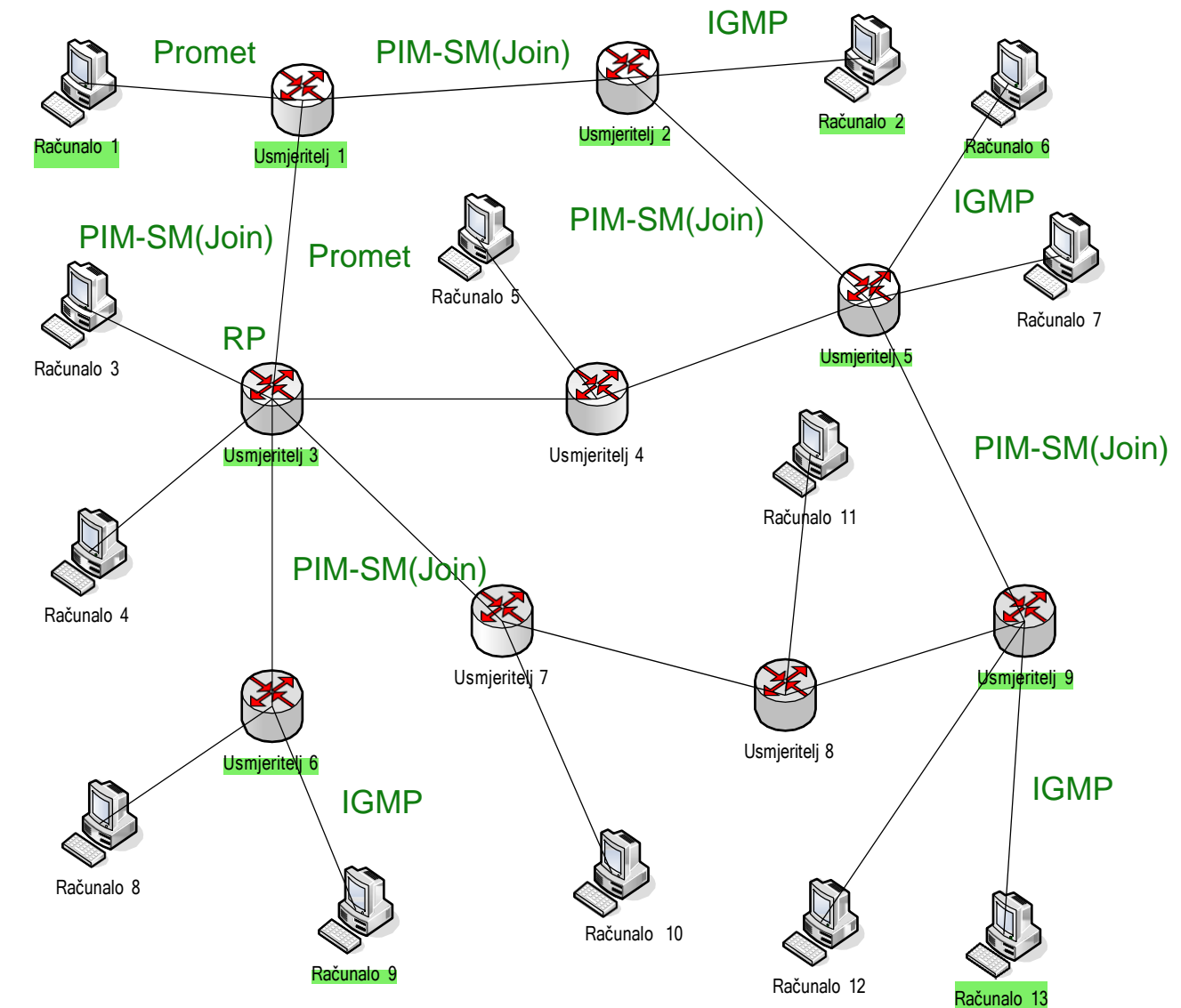
2. Višeodredišno razašiljanje

PROVJERI VJEROVATNO JE NESTO KRIVO

U mreži na slici dan je primjer mrežne topologije u kojoj se gradi stablo višeodredišnog usmjeravanja protokolom **PIM-SM** (*Protocol Independent Multicast - Sparse Mode*). Pretpostavite da protokol jednoodredišnog usmjeravanja u zadanoj mreži kao metriku koristi broj skokova i da svaki usmjeritelj u tablici usmjeravanja ima podatke o udaljenosti do ostalih.

U zadanoj višeodredišnoj sjednici računalo 1 ima ulogu **pošiljatelja**, **usmjeritelj 1** ulogu njegovog **odabranog usmjeritelja (DR)**, **usmjeritelj 3** ulogu **središnje točke (RP)**, računala 2, 6, 9 i 13 imaju uloge **primatelja** višeodredišne skupine G, dok su usmjeritelji 2, 5, 6 i 9 njihovi **odabrani usmjeritelji**.

- a) (4 boda) Skicirajte (samo) poruke protokola IGMP, koje se šalju prilikom pridruživanja primatelja višeodredišnoj skupini G, i poruke protokola PIM-SM, koje se šalju prilikom izgradnje stabla usmjeravanja ukorijenjenoga u RP-u (faza 1). Pojedine poruke prikažite kao strelice i numerirajte ih kako bi bio jasan njihov redoslijed. Pri prikazu poruka (strelica) različitih protokola, koristite (različita) crtkanja kao na legendi ispod slike.

Naznačite vrste poruke za protokole IGMP (poruke: MQ – *Membership Query*, MR – *Membership Report*, LG – *Leave Group*), odnosno PIM-SM (poruke: *Join*, *Prune*).

- b) (2 boda) Opišite riječima (ne treba označavati na slici) kako se promet prosljeđuje po izgrađenome stablu ukorijenjenome u RP-u od računala **1** kao pošiljatelja do računala **9** kao primatelja **prije** zaustavljanja registracije.

Pošiljatelj(1) salje prvo prema RP preko U1 te se od RP salje prema U6 te onda na Primatelja(9)

- c) (2 boda) Opišite riječima (ne treba označavati na slici) kako se promet prosljeđuje po izgrađenome stablu ukorijenjenome u RP-u od računala **1** kao pošiljatelja do računala **9** kao primatelja **nakon** zaustavljanja registracije (tj. nakon što usmjeritelj 1 primi poruku *PIM Register-Stop* od RP-a).

Salje se od RP preko U6 do Primatelja(9)

- d) (2 boda) Nakon što je izgrađeno stablo ukorijenjeno u RP-u i zaustavljena registracija, može li ijedan od primatelja **2, 6, 9** ili **13** prijeći na stablo najkraćeg puta? Ako da, koji?

Moze Primatelj(6) jer postoji kraci put preko U4

- e) (2 boda) Nakon što je izgrađeno stablo ukorijenjeno u RP-u i zaustavljena registracija, primatelj **9** napušta višeodredišnu skupinu G. Navedite izvore i odredišta (računalo x ili usmjeritelj y) te vrstu poruka koje se šalju radi prilagodbe članstva u skupini G, odn. iniciranja posljedične promjene topologije izgrađenog stabla višeodredišnog usmjeravanja.

Izvor

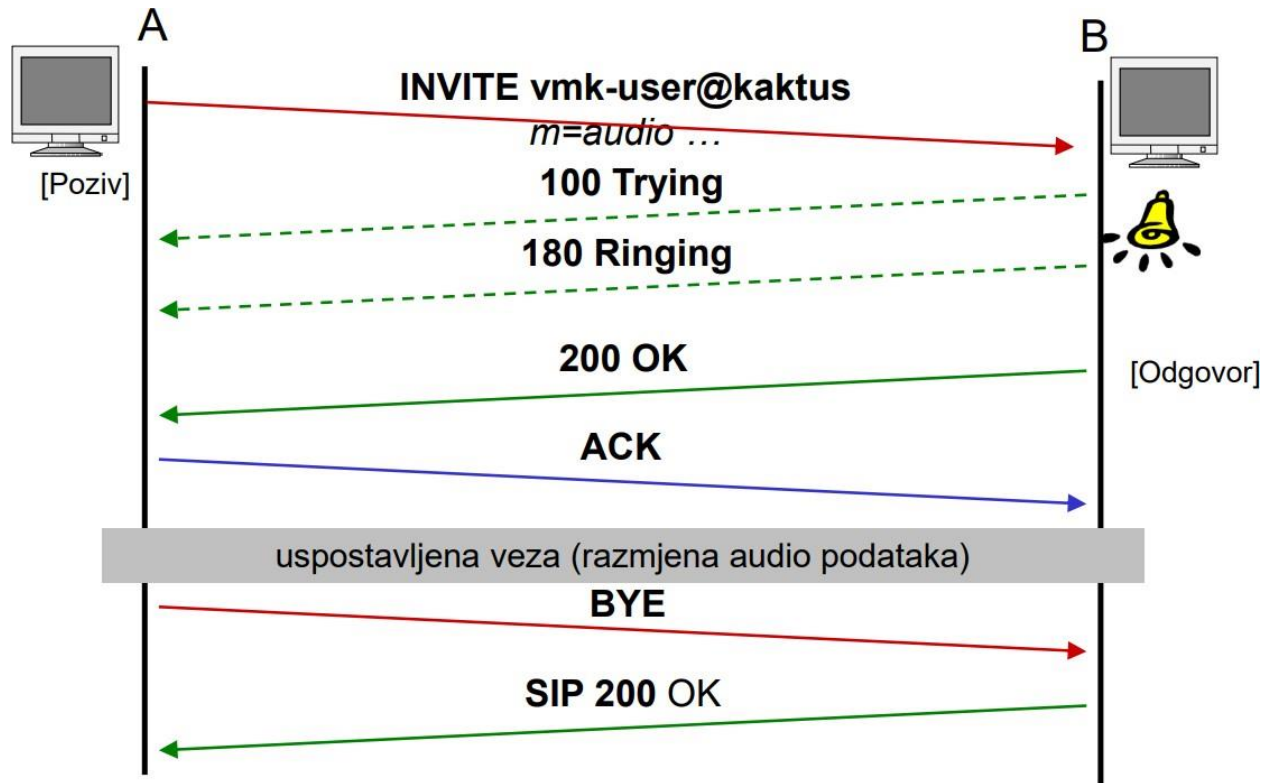
Odredište

Poruka (IGMP, PIM-SM)

?

3. Protokoli za podršku sjednice

- a) (4 boda) Skicirajte razmjenu poruka prilikom uspješne uspostave SIP sjednice za izravni poziv s dva sudionika (A zove B, B se javlja na poziv).

- b) (4 boda) Skicirajte razmjenu poruka za slučaj kada (u već uspostavljenoj SIP sjednici s dva sudionika, kao u dijelu pitanja pod a)) korisnik B stavlja poziv na čekanje.

1. Korisnik B: SIP/2.0 480 Temporarily Unavailable
2. Korisnik A: ACK sip: [b@example.com](#) SIP/2.0
3. Korisnik B: INVITE sip: [c@example.com](#) SIP/2.0
4. Korisnik A: SIP/2.0 200 OK
5. Korisnik B: SIP/2.0 200 OK
6. Korisnik B: SIP/2.0 183 Session Progress
7. Korisnik B: SIP/2.0 200 OK
8. Korisnik A: BYE sip: [b@example.com](#) SIP/2.0
9. Korisnik B: SIP/2.0 200 OK

U ovom primjeru, korisnik B odlučuje staviti poziv na čekanje i šalje 480 Temporarily Unavailable poruku kako bi obavijestio korisnika A o svojoj namjeri. Korisnik A potvrđuje primitak poruke ACK-om. Zatim korisnik B poziva drugog korisnika ([c@example.com](#)) i šalje INVITE zahtjev. Korisnik A odgovara s 200 OK porukom kako bi potvrdio uspješnu uspostavu poziva. Korisnik B šalje 183 Session Progress poruku kako bi obavijestio drugog korisnika o napretku poziva i 200 OK poruku kako bi potvrdio uspješnu uspostavu poziva. Nakon što je poziv preusmjeren na drugog korisnika, korisnik A šalje BYE

- c) (2 boda) Koji protokol se koristi za prijenos samog kodiranog govora u SIP sjednici?

Za prijenos samog kodiranog govora u SIP sjednici koristi se protokol RTP (Real-time Transport Protocol). RTP omogućuje prenos realno-vremenskog sadržaja, poput govora i videa, preko IP mreže. RTP se često koristi zajedno s protokolom SIP (Session Initiation Protocol) za uspostavu i upravljanje SIP komunikacijskim sjednicama, dok se sam prijenos govora vrši putem RTP-a.

8. Umrežene igre i kvaliteta usluge

- a) (4 boda) Skicirajte osnovnu konceptualnu arhitekturu igara u oblaku.

- b) (2 boda) U navedenoj arhitekturi, koja se vrsta podataka prenosi mrežom u smjeru od korisnikovog računala prema računalnom oblaku, a koja u suprotnom smjeru?

Osnovna konceptualna arhitektura igara u oblaku uključuje korisnikovo računalo kao uređaj za prikazivanje igre, a igra se izvršava na računalnom oblaku. Korisnički input (npr. klik mišem, pritisak tipke) šalje se preko interneta do računalnog oblaka, gdje se obrađuje i odgovor se šalje natrag na korisnikovo računalo. Također, grafika igre se generira na računalnom oblaku i šalje se natrag na korisnikovo računalo za prikazivanje.

U smjeru od korisnikovog računala prema računalnom oblaku prenose se korisnički input i zahtjevi za izvršavanje igre. U suprotnom smjeru, od računalnog oblaka prema korisnikovom računalu, prenose se podaci o grafičkom prikazu igre.

- c) (2 boda) Koji parametri mogu uzrokovati razlike u propusnosti kod usluga strujanja igara u računalnom oblaku?

Postoje mnogi faktori koji mogu utjecati na propusnost (bandwidth) prilikom korištenja usluga strujanja igara u računalnom oblaku. Neki od ključnih parametara koji mogu uzrokovati razlike u propusnosti uključuju:

1. Brzina internetske veze: Veća brzina internetske veze omogućuje brži prijenos podataka i bolje performanse u igri.
2. Latencija mreže: Latencija se odnosi na vrijeme koje je potrebno da podaci putuju od korisnikovog računala do računalnog oblaka i natrag. Niska latencija može poboljšati brzinu igre i odzivnost.

3. Geografska udaljenost: Udaljenost između korisnika i računalnog oblaka može utjecati na latenciju i brzinu prijenosa podataka. Što je veća udaljenost, to će vjerojatno biti veća latencija.
4. Kvaliteta mrežne opreme: Kvalitetna mrežna oprema (routeri, switchevi i kablovi) može poboljšati brzinu i pouzdanost prijenosa podataka.
5. Broj korisnika koji koriste usluge strujanja igara: Veći broj korisnika može opteretiti mrežu i utjecati na brzinu prijenosa podataka za pojedinačne korisnike.
6. Performanse računalnog oblaka: Brzina i kapacitet računalnog oblaka također mogu utjecati na propusnost i performanse igre.

Sve ove varijable mogu utjecati na kvalitetu usluga strujanja igara u oblaku, a pružatelji usluga pokušavaju optimizirati te parametre kako bi korisnicima osigurali najbolje moguće iskustvo igranja.

d) (2 boda) Na koji način se usluga igre u oblaku prilagođava promjeni mrežne propusnosti?

Usluge igre u oblaku prilagođavaju se promjenama mrežne propusnosti kako bi osigurale najbolje moguće iskustvo igranja za korisnike. Kada dođe do promjene mrežne propusnosti (npr. smanjenje brzine internetske veze), usluga igre u oblaku može poduzeti sljedeće korake za prilagodbu:

1. Smanjiti kvalitetu grafike: Smanjenje kvalitete grafike može smanjiti količinu podataka koja se prenosi preko mreže i poboljšati brzinu prijenosa.
2. Smanjiti brzinu osvježavanja slike: Smanjenje brzine osvježavanja slike također može smanjiti količinu podataka koja se prenosi preko mreže i poboljšati brzinu prijenosa.
3. Smanjiti rezoluciju slike: Smanjenje rezolucije slike može smanjiti količinu podataka koja se prenosi preko mreže i poboljšati brzinu prijenosa.
4. Koristiti algoritme kompresije podataka: Algoritmi kompresije podataka mogu smanjiti količinu podataka koja se prenosi preko mreže, što može poboljšati brzinu prijenosa.
5. Dinamički prilagođavati brzinu prijenosa: Usluga igre u oblaku može dinamički prilagođavati brzinu prijenosa podataka na temelju dostupne mrežne propusnosti, kako bi osigurala najbolje moguće iskustvo igranja.
6. Prikazati poruku o prekidu veze: U nekim slučajevima, kada promjena mrežne propusnosti postane prevelika, usluga igre u oblaku može prikazati poruku o prekidu veze kako bi korisniku omogućila ponovno uspostavljanje veze ili promjenu kvalitete igre.

Ove metode prilagodbe mogu pomoći u održavanju stabilne veze i osiguranju najboljeg mogućeg iskustva igranja, čak i u slučajevima s promjenjivom mrežnom propusnošću.

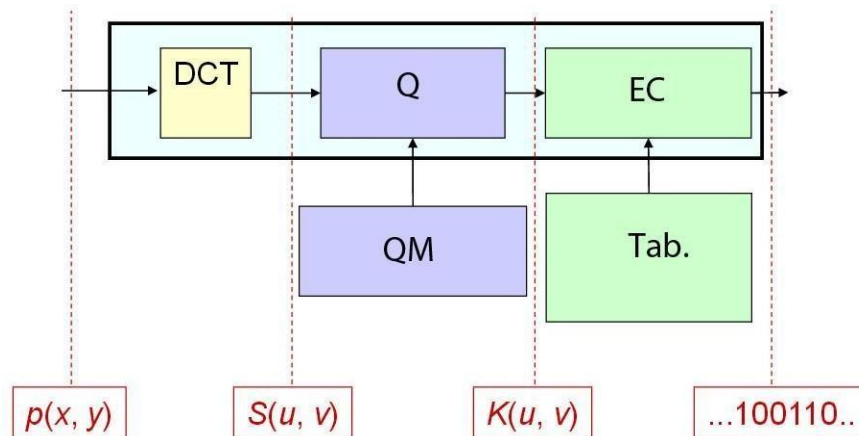
MI

4. Kodiranje zvuka

- a) (4 boda) Nacrtajte shemu *Code Excited Linear Prediction* (CELP) koda. Naznačite nazive pojedinih elemenata koda te imenujte signale.
- b) (2 boda) Ukratko objasnite način rada CELP koda.
- c) (2 boda) Koja se, općenito, razlika u vrsti informacije koja se prenosi između koda i dekodera kod a) koda valnog oblika i b) koda zasnovanih na modelu?
- d) (2 boda) Po čemu je CELP-koder „napredniji“ u odnosu na ranije kodere zasnovane na modelu, primjerice, LPC (engl. *Linear Predictive Coding*)?

5. Kodiranje slike

U nastavku je dana blok shema JPEG koda.

- a) (3 boda) Što predstavlja ulaz u koder (označen s $p(x, y)$), što izlaz iz bloka DCT (označen kao $S(u, v)$), a što izlaz iz bloka kvantizacije (označen $K(u, v)$)?
- b) (3 boda) Ukratko opišite što se događa u bloku kvantizacije (Q). Koja je pritom uloga kvantizacijske matrice (QM)?
- c) (2 boda) Pojasnite zašto se kod nekih digitalnih slika (primjerice, fotografija iz prirode) kodiranjem u JPEG formatu može postići relativno visok omjer kompresije bez vidljivog narušavanja kvalitete.

6. Kodiranje videa

- a) (4 boda) Skicirajte shemu hibridnog kodera videa s kompenzacijom gibanja. Navedite imena pojedinih elemenata koderu.
- b) (3 boda) U gornjoj shemi koderu, pojasnite koji su ulazni signali u blok procjene gibanja (engl. Motion Estimation, skr. ME), a koji izlazni?
- c) (3 boda) Pretpostavimo da gore navedeni koder videa generira I, P i B okvire. Koja je razlika između P i B okvira s obzirom na korištenje predikcije i kompenzacije gibanja?